

הכנסת העשרים ושלוש

יזום: חבר הכנסת עודד פורר

הצעת חוק יסוד: הממשלה (תיקון - הפסקת כהונה של ראש ממשלה בממשלת מעבר שהוגש נגדו כתב

(אישום)

1. תיקון סעיף 30(ג) בחוק יסוד הממשלה¹, בסעיף 30 (ג)-לאחר המילים "או הופסקה כהונתו מחמת עבירה" יבוא "או מחמת הגשת כתב אישום נגדו בעבירה לפי אחד מהסעיפים 284, 290 עד 297 ו-414 עד 438 לחוק העונשין תשל"ז-1977".
2. אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(1ג) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה שתתקבל בהצבעה חשאית, להחליט כי תופסק כהונתו של ראש ממשלה המכהן מכוח רציפות הממשלה כמור בסעיף זה, מחמת הגשת כתב אישום נגדו בעבירה לפי אחד מהסעיפים 284, 290 עד 297 ו-414 עד 438 לחוק העונשין תשל"ז-1977".

(2ג) חבר כנסת רשאי להגיש בקשה להפסיק כהונתו של ראש ממשלה מחמת הגשת כתב אישום נגדו כאמור בסעיף 30 (1ג). הבקשה תוגש ליו"ר הכנסת וליו"ר וועדת הכנסת או הוועדה המסדרת לפי סעיף 2א לחוק הכנסת תשנ"ד – 1994. בתוך 7 ימים מיום בקשת חבר כנסת כאמור תחליט ועדת הכנסת של הכנסת או הוועדה המסדרת לפי סעיף 2א לפי חוק הכנסת תשנ"ד – 1994, בהצבעה חשאית, בדבר המלצתה לעניין הפסקת כהונתו של ראש ממשלה ותביא את המלצתה בפני מליאת הכנסת; לא הביאה ועדת הכנסת או הוועדה המסדרת את המלצתה בתוך המועד האמור, יעלה יושב ראש הכנסת את העניין לדיון במליאת הכנסת כאמור בסעיף (1ג) תוך 8 ימים מיום בקשת חבר הכנסת.

¹ ס"ח תשס"א מס' 1780.

² ס"ח תשל"ז מס' 864.

(ג3) ועדת הכנסת או הוועדה המסדרת שהוקמה לפי סעיף 2א לחוק הכנסת תשנ"ד – 1994 והכנסת לא יחליטו בדבר הפסקת כהונת ראש הממשלה מחמת הגשת כתב אישום כאמור בסעיף קטן זה, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו

(ג4) החליטה הכנסת להפסק את כהונתו של ראש הממשלה כאמור בסעיף ג1 לעיל, תופסק כהונתו מיידית והממשלה תבחר ראש ממשלת מעבר מבין חבריה, שהוא גם חבר כנסת מסיעתו של ראש הממשלה היוצא.

(ג5) לא בחרה הממשלה ממלא מקום כאמור בתוך 24 שעות מהפסקת כהונת ראש הממשלה, יהפוך זקן חברי הממשלה שהוא חבר כנסת מסיעתו של ראש הממשלה היוצא לראש ממשלת המעבר עד לכינונה של ממשלה חדשה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה עוסק ברציפות הממשלה. הסעיף קובע כי עם בחירת כנסת חדשה או בשל עילות נוספות המנויות בו, יפתח נשיא המדינה בהליכים להרכבת ממשלה חדשה על פי חוק יסוד זה. עוד קובע הסעיף כי עד לסיום הליכי הרכבת ממשלה חדשה, תמשיך הממשלה היוצאת במילוי תפקידיה עד שתיכון הממשלה החדשה (להלן: "ממשלת מעבר"). העיקרון הגלום בסעיף זה הינו הצורך ביצירת ודאות שלטונית והמשכיות, על מנת שלא יוצר ואקום שלטוני.

סעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה דן באפשרות שבה תוך כדי ממשלת מעבר תופסק כהונתו של ראש הממשלה (להלן: "ראש ממשלת מעבר") מהעילות המצוינות בסעיף וקובע כי במקרה כזה תקבע הממשלה שר אחר שהוא חבר הכנסת וחבר סיעתו של ראש ממשלת המעבר, לכהן כראש ממשלת המעבר בפועל עד שתיכון הממשלה החדשה.

להבדיל מההסדרים הקיימים בחוק יסוד הממשלה בהם במקרה שבו מופסקת כהונתו של ראש הממשלה רואים את הממשלה כאילו התפטרה אף היא (ראה לעניין זה הפסקת כהונתו של ראש הממשלה מחמת עבירה עפ"י סעיף 18 לחוק יסוד: הממשלה, התפטרות ראש הממשלה עפ"י סעיף 19 לחוק יסוד: הממשלה, פטירת ראש הממשלה או שנבצר ממנו דרך קבע למלא את התפקיד על פי סעיף 20 לחוק יסוד: הממשלה וראש הממשלה שחדל להיות

ח"כ עפ"י סעיף 21 לחוק יסוד: הממשלה), הרי שבתקופת ממשלת מעבר כמפורט בסעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה, הפסקת כהונת ראש ממשלת מעבר לא מביאה להתפטרות הממשלה שהרי ממשלה הזו ממילא מתפקדת כממשלת מעבר, על מנת לשמור על רציפות הממשלה.

ביחס להפסקת כהונה של ראש הממשלה מחמת עבירה, קבעה הכנסת במסגרת הצעת חוק-יסוד הממשלה (ביטול והשבה) את ההסדרים המפורטים בסעיף 18 לחוק יסוד: הממשלה לפיהם במקרה של הרשעה בערכאה ראשונה רשאית הכנסת להעביר את ראש הממשלה המורשע עפ"י ההסדר המפורט בסעיף ואז יראו את הממשלה כאילו התפטרה גם. עוד נקבע כי ככל שפסק הדין נעשה סופי (קרי לאחר ערכאת ערעור) אזי תיפסק כהונתו של ראש הממשלה ויראו את הממשלה כאילו התפטרה גם. זאת נקבע ביחס כאמור לראש ממשלה שאיננו ראש ממשלת מעבר.

מוצע לתקן את סעיף 30(ג) לחוק היסוד ולהוסיף הוראה לפיה ביחס לראש ממשלת מעבר, ממשלה אשר כאמור לא זכתה לאמון הכנסת והיא ממשיכה מכח עקרון הרציפות בלבד, רשאית כנסת בהתאם לעקרונות ההסדר הקיימים בסעיף 18 לחוק יסוד הממשלה ובשינויים הנדרשים, להפסיק את כהונתו של ראש ממשלת מעבר מחמת הגשת כתב אישום בעבירה לפי אחד מהסעיפים 284, 290 עד 297 ו-414 עד 438 לחוק העונשין תשל"ז – 1977.

באשר להליך הפסקת כהונה מחמת הגשת כתב אישום כאמור, מוצע לקבוע הסדר הדומה במהותו להסדר הקבוע בסעיף 18 לחוק העוסק בהפסקת כהונה של ראש הממשלה מחמת עבירה ולקבוע כי הדיון בעניין זה יתקיים בוועדת הכנסת או בוועדה המסדרת לפי סעיף 2א' לחוק הכנסת תשנ"ד - 1994 ובכנסת, וכי ועדת הכנסת או הוועדה המסדרת כאמור והכנסת לא יחליטו בדבר העברת ראש הממשלה מכהונתו אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו לפנייהן.

עוד מוצע כי ההצבעה בנושא זה בוועדת הכנסת ובכנסת תהא הצבעה חשאית. זאת על מנת להבטיח כי חברי הכנסת יצביעו לפי שיקול דעתם האישי ולא לפי שיקולים מפלגתיים ולחצים קואליציוניים.